

Het tienminutengesprek als verbinder

Die korte, lange, frustrerende, prettige tien minuten...

Door: Clemens Geenen

“Huilende moeders aan tafel. Het blijft een lastig verschijnsel, zeker omdat je de tranen vaak maar al te goed begrijpt,” stelt redacteur en schooldirecteur Clemens Geenen in dit essay: “En zeker sinds ik zelf vader ben en anders doorvoel wat men wel en niet over iemands kinderen mag zeggen.” Als beginnend docent kon hij dat moeilijker inschatten. “Een eerste keer maakt altijd indruk, maar in dit geval vooral omdat de moeder haar tranen niet in kon houden na een positieve opmerking van mij.”

Nog maar koud in het onderwijs mocht ik mijn eerste ouderavond doen. Het systeem zal genoegzaam bekend zijn. Ik, de mentor, aan een tafeltje met voor mij cijferrapportages van mijn leerlingen. Aan de andere kant van het tafeltje iedere tien minuten een nieuwe ouder. En de centrale zoemer om de begin- en eindtijd aan te geven. Na afscheid genomen te hebben van een ouderpaar, wachtte ik de komst af van de moeder van eindexamenkandidaat Aniek. Anieks schoolresultaten vielen tegen, dus bereidde ik me voor op een gesprek van de zware, ernstige categorie. Dat vond ik spijtig, want Aniek was een leuke, gezellige en spontane leerling met wie ik het goed kon vinden. Met die laatste kenmerken van haar dochter begon ik dan ook mijn gesprek. Het was genoeg om moeder aan het huilen te krijgen. Ze zag mijn verbaasde blik en reageerde meteen: “U bent de eerste mentor in vier jaar tijd die iets positiefs over Aniek zegt.” Dit moment ligt alweer zo’n 25 jaar achter me, toch is het één van die bijzondere ervaringen in mijn onderwijsbiografie die mij gevormd heeft. Er is vaak kritiek op de zogenaamde tienminutengesprekken. Je hoort vaak de opmerking dat de gesprekjes te kort zijn en dus nooit diepgang kunnen krijgen. Wanneer je als ouder tien minuten moet aanhoren hoe slecht het met je kind gaat of, nog erger, hoe slecht je kind is, zijn die tien minuten echter

een lange lijdensweg. Bovendien kun je je afvragen wat de uiteindelijke opbrengst is van zo'n gesprek. Genoegdoening bij de docent? Meer afstand tussen school en ouders? Een leerling die het uiteindelijk helemaal niet meer ziet zitten?

Digitale betrokkenheid

Gelukkig komt het in het basisonderwijs vaak uiteindelijk niet op dat tienminutencontact aan en is er al veel eerder contact geweest tussen school, ouder en kind. In het voortgezet onderwijs is er een grotere afstand tussen school en ouders. Soms is dat maar goed ook. Die ene ouder die ooit eens in het klaslokaal een vergeten broodtrommeltje aan haar veertienjarige zoon kwam brengen, heeft waarschijnlijk diezelfde dag thuis flink op haar donder gekregen. Als moeder een klaslokaal pubers binnenlopen is not done. Scholen voor voortgezet onderwijs hebben de laatste jaren veel in het werk gesteld om de afstand tussen ouders en school te verkleinen. Nagenoeg alle scholen beschikken over geavanceerde digitale volgsystemen waarop ouders thuis kunnen inloggen. Aan- en afwezigheid, lesverwijderingen, de vorderingen en zelfs het huiswerk zijn op de computer of de iPhone live in te zien. Via hetzelfde systeem kunnen mentoren en ouders elkaar mailen en kan er dus steeds actueel afgestemd worden. In al die vernieuwingsdrang

is één communicatievorm op veel scholen echter hardnekkig overeind gebleven, het tienminutengesprek. Soms een waardevol en prettig contactmoment, maar vaak een frustrerende activiteit waar beide partijen tegenop zien. Opvallende bijkomstigheid is dat de hoofdrolspeler bij het gesprek veelal ontbreekt: de leerling.

Op internet wemelt het van de aanbieders van cursussen met – voor sommigen – aansprekende titels als 'Omgaan met lastige ouders'. Maar ook voor 'de andere partij' is er een scholingsaanbod. Ouders kunnen gouden tips vinden die hen helpen bij het voeren van een gesprek met de school van hun kinderen.

Perspectief innemen

Het is maar zeer de vraag of dergelijke cursussen en gouden tips bijdragen tot kwaliteitsverhoging. Waarschijnlijk is de kwaliteit van het gesprek niet af te meten aan de hoeveelheid tijd, de gespreksvaardigheid, de inrichting van het lokaal of het tijdstip waarop het gesprek plaatsvindt. De kwaliteit is af te meten aan de wederkerigheid in het gesprek. Wanneer het ouders en mentoren lukt om elkaars perspectief in te nemen en van daaruit het perspectief van het kind, dan pas is er winst te behalen.

Het lijkt me daarbij vanzelfsprekend dat de docent hierin de belangrijkste rol

heeft. Hij is de professional die mogelijk minder emotioneel belast is en zich dus makkelijker in de zienswijze van de ouders kan verplaatsen. Wanneer hem dat lukt, is het een kleine stap om vanuit dat perspectief ouders mee te nemen naar de rol van het kind in de school. Niet door belerend voor te schrijven hoe zij hun kind moeten opvoeden. Ook niet door gediensig de zienswijze van ouders over te nemen, maar door samen te zoeken naar dat ene gemeenschappelijke belang: het welzijn en de ontwikkeling van het kind.

De ergste soort

Het is natuurlijk niet iedereen gegeven, maar wat dit aangaat gun ik iedere docent een ouderschap. Het heeft mij in ieder geval geholpen om letterlijk vanuit het perspectief van een vader naar het fenomeen tienminutengesprekken te kijken. Ik ben er niet altijd vrolijker van geworden. Ook ik heb ze voorbij zien komen: mentoren die de cijfers nog eens gingen voorlezen; mentoren die bang voor mij waren; mentoren die me juist gingen overrulen en me lieten merken dat ik tot de ergste soort ouders behoor, namelijk een ouder die zelf ook in het onderwijs werkt. Maar laat ik stoppen, want anders krijgen ze nog gelijk ook en klink ik inderdaad als die leraar-ouder die alles beter weet. Gelukkig zijn er ook steeds meer goede voorbeelden

te vinden. Mentoren die in het bijzijn van de ouders reflectiegesprekken voeren met hun leerlingen. Ouderavonden waar de leerling *leading* is in het gesprek. Ouders, leerlingen en docenten die samen een verbond aangaan en samen doelen formuleren en die nog halen ook.

Laten we onze kinderen niet in de lastige situatie brengen dat ze gedwongen worden om de keuze tussen school of thuis te moeten maken. Ze willen vaak loyaal zijn aan de school en zeker aan hun ouders. In dat spanningsveld mag het tienminutengesprek zeker niet verworden tot de splijtzwaam, maar zou het de verbindende factor kunnen zijn tussen kind, ouder en school. ■

Clemens Geenen
clemensgeenen@ziggo.nl